

Надія Гармазій,
голова Кіровоградської обласної організації
Національної спілки письменників України,
кандидат філологічних наук

**МАЛОВІДОМІ ІМЕНА ЛІТЕРАТУРИ РІДНОГО КРАЮ
У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ УЧНІВ
КІРОВОГРАДСЬКОЇ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК
(Повідомлення)**

Література рідного краю – поняття багатогранне, що охоплює не тільки імена сучасних письменників, а й митців минувшини. З різних причин чимало цікавих постатей наших земляків були витіснені на маргінес, несправедливо забуті. З цією метою Кіровоградська Мала академія наук учнівської молоді започаткувала в 2020 році обласний конкурс науково-дослідницьких проєктів «Інсайти сьогодення», що покликаний відкривати й популяризувати літературну спадщину краю. Упродовж часу існування конкурсу «Інсайти сьогодення» нам вдалось активізувати інтерес учнівської молоді до науково-пошукової роботи в галузі літературного краєзнавства.

Звісно, учнівські наукові проєкти – це тільки перший крок до великих досліджень, однак активність з боку учасників і бажання презентувати маловідомі імена рідного краю свідчать на користь думки, що така робота потрібна й актуальна сьогодні. На жаль, шкільна програма з української літератури сьогодні ущільнена таким чином, що загальноосвітня школа ледве встигає вивчати програмовий матеріал. Що стосується уроків літератури рідного краю, ситуація більш критична, адже в різних класах різних освітніх закладів нашої області на вивчення творів письменників рідного краю відводиться від 2-4 до 8 годин на навчальний рік.

Як правило, постать письменника, з якою учні знайомляться під час таких уроків, визначається вчителем самостійно. І, звісно, пріоритет за

письменниками краю, які ще є серед нас, яких можна запросити на такий урок. Тому з цілком зрозумілих причин інші постаті не вдається охопити в межах шкільних уроків літератури рідного краю. Через те Кіровоградська МАН як один з провідних закладів позашкільля активно залучає учнівську молодь не тільки до поглибленого вивчення творчості письменників рідного краю як сьогодення, так і минувшини, а й сприяє розвитку наукового потенціалу школярів.

З моменту заснування конкурсу «Інсайти» нам доводилось підбивати підсумки тричі. Аналіз цих підсумків свідчить про стрімкий інтерес юних науковців до вивчення літератури рідного краю і її маловідомих представників.

Зокрема, найбільш досліджуваною постаттю 2020 року, до творчості якої зверталось чимало учнів МАН, став наш земляк Фотій Минович Мелешко із с. Глодоси. Власне, завдяки роботі Валентини Григорівни Малишко, вчителя української мови та літератури Глодоського ліцею, можемо говорити про наукову школу юних мелешкознавців. Вагомі наукові здобутки з осягнення постаті й творчості Фотія Мелешка представлені в науково-дослідницькому проєкті Аліни Юрчик, присвяченому осмисленню художніх особливостей драми «Трьома шляхами»; проєкті Богдани Упиренко, зосередженому не тільки на осягненні повісті «Три покоління», але й на висвітленні особливостей творчості Миколи Паскаря, Тереня Масенка. Не менш цінними і цікавим є матеріал, зібраний Віталіною Степаненко, що присвячений художньо-документальному відображенню освіти села Глодоси у творчості письменників-земляків. Ще одним вагомим штрихом до відкриття широкому загалові постаті Фотія Мелешка є напрацювання Анастасії Назарко, що демонструють вивчення образу третього покоління з однойменного твору, а також дослідження архетипу степу в «Трьох поколіннях».

Не менш цікавими й різноплановими були наукові проекти юних дослідників у 2021 році. Хочеться відзначити різноплановість тем та проблематики досліджень. Зокрема, Олеся Жуїкова зі Світловодщини досліджувала метафоричну символіку природного довкілля в книзі Дмитра Іванова «Село і люди». Наукові розробки Олесі Кругляк із с. Рівне були зорієнтовані на вивчення автобіографічного твору Івана Микитенка «Дитинство Гавриїла Кириченка». Яна Морозова із Новгородки темою своєї конкурсної роботи обрала жанрову поліфонію роману Віктора Терена «Ворожіння на ягнятку», а учениця Топилянського НВК Ангеліна Хоптинська дослідила провідні мотиви творчості сучасної поетеси Ірини Небеленчук.

У 2022 році учнівські проекти були присвячені досягненню здебільшого наших сучасників. Зокрема, робота Кіри Коваль із Катеринівського ліцею була присвячена поетичній творчості Віри Володіної та Любові Майстренко. Також Кіра Коваль запропонувала доволі оригінальні міркування щодо доробку Леоніда Тендюка.

Діана Тарасенко із Новомиргорода вивчала образи особливих людей у прозі Олександра Жовни. Артем Сербін зі Світловодська представив цікавий погляд на дослідження типів ліричного героя у поетичному доробку Костя Оверченка. Андрій Бучацький із Гайворонщини запропонував роботу, присвячену вивченню різновидів метафор у різних збірках Катерини Барановської.

Отже, підсумовуючи сказане, можемо говорити, що вивчення маловідомих постатей літературного процесу нашого краю – актуальне наукове завдання. А конкурс науково-дослідницьких проектів «Інсайти сьогодення» від Кіровоградської МАН відіграє ключову роль у процесі формування як науково-пошукового інтересу учнівської молоді, так і її патріотичного виховання в загалом.